

TALOUSARVIOALOITE 68/2009 vp

Käännetyn arvonlisäveron arvioidun tuoton koroittaminen

Eduskunnalle

Käännetyllä arvonlisäverolla tarkoitetaan järjestelmää, jossa arvonlisäveron maksu on siirretty työsuoritukset tekevältä aliurakoitsijalta työsuorituksen vastaanottavalle pääurakoitsijalle toimialoilla, joille on luonteenomaista pitkät aliurakointiketjut, kuten rakentamisessa. Käännetty arvonlisävero on käytössä myös monissa EU-maissa. Käännetyllä arvonlisäverojärjestelmällä pyritään estämään tilanteet, joissa aliurakoitsijan maksamatta jääneet arvonlisäverot hyväksytään vähennyskelpoisiksi pääurakoitsijan arvonlisäverotuksessa. Toisena keskeisenä tavoitteena on ollut pienentää veronkierrosta johtuvia kilpailun vääristymiä markkinoilla.

Pääurakoitsija palkkaa usein liian vähän työntekijöitä ja tilaa töitä tai urakkakokonaisuuksia aliurakoitsijoilta. Pääurakoitsija ei kuitenkaan välttämättä tiedä, ketkä työskentelevät ketjun häntäpäässä. Pitkissä aliurakointiketjuissa aliurakoitsija saattaa jättää arvonlisäveroa maksamatta, mutta pääurakoitsija vähentää aliurakoitsijan laskuttamat arvonlisäverot omassa verotuksessaan. Aliurakointi on seurausta tuotantotoiminnan jatkuvasta erikoistumisesta. Aliurakointi myös tuo tarvittavaa joustavuutta suhdannevaihteluille alttiissa ja työvaltaisessa rakennustoiminnassa.

Vilpilliset yritykset maksavat pimeitä palkkoja ja salaavat yritystuloja. Välineinä käytetään kuittikauppaa, bulvaaneja ja lyhyen elinkaaren yrityksiä. Verotarkastuksissa esille tulleet vilpillisesti toimivat yritykset ovat yleensä rekisteröineet arvonlisäverovelvollisiksi.

Verohallituksen asettama työryhmä, jonka tehtävänä oli selvittää ja arvioida käännetyn verovelvollisuuden soveltuvuutta arvonlisäveron valvontamenettelyiden parantamiseksi ja arvonlisäverojärjestelmän väärinkäytösten vähentämiseksi rakennusosalalla, luokitteli vilpilliset yritykset seuraavasti:

— Yrityksen ilmoitus- ja maksukäyttäytyminen on suunnitelmallista. Yritys välttää näkyviä maksuhäiriöitä ja laiminlyöntejä esimerkiksi antamalla ei toimintaa -ilmoituksia tai pieniä positiivisi tai negatiivisia valvontailmoituksia ja maksamalla pieniä maksuja.

— Yritys ei anna valvontailmoituksia eikä maksa veroa. Tämän ryhmän yritykset ovat tyyppillisiä lyhyen elinkaaren yrityksiä. Näillä yrityksillä ei ole kirjanpitoa, eikä niille määrättyjä veroja yleensä saada perittyä.

— Yritys toimii kertakäyttöperiaatteella. Yritys antaa valvontailmoitukset mutta ei maksa veroja. Kun ennakkoperintärekisterin voimassaolo päättyy, perustetaan uusi yritys. Yrityksellä on kirjanpito, ja se antaa todenmukaiset ilmoitukset, mutta sillä ei ole haluaja/varoja verojen maksuun.

Käänteisessä arvonlisäverojärjestelmässä ostaja eli hankkeen pääurakoitsija tilittäisi aina arvonlisäveron. Nykyjärjestelmän mukaan arvonlisäveron maksaa urakointiketjuun kuuluva aliurakoitsija, mikä on tuonut alalle laajan veronkieron ja järjestäytynyttä rikollisuutta. Aliurakoitsijan työstä saamassa maksussa on mukana urakan hinta ja siitä laskettu arvonlisävero. Useissa tapa-

uksissa aliurakoitsija ei laskutuksesta huolimatta tilitä veroa veronviranomaisille. Käänteinen arvonlisäverojärjestelmä on yksi keino rakennusalan harmaan talouden torjunnassa.

Rakennusteollisuus suhtautuu varauksellisesti ajatukseen käänteisestä arvonlisäverosta. Teollisuuden mukaan käänteinen arvonlisävero ei poista rikollista kuittikauppaa eikä pimeätä työtä rakennusalan alalta. Järjestön mukaan käänteinen arvonlisävero johtaisi byrokratian kasvuun ja erilaisiin tulkintaongelmiin. Rakennusteollisuus haluaa nähdä Ruotsin kokemuksia käänteisestä arvonlisäverosta, ennen kuin Suomessa tehdään päätöksiä asiasta. Ruotsin myönteiset kokemukset saattaisivat siten poistaa järjestön kielteisinä pitämät kohdat myös Suomessa.

Arviot käänteisen arvonlisäveroverojärjestelmän verotuotoista Suomessa vaihtelevat. Vuoden

2006 Verohallituksen työryhmän mukaan tuotto arvioitiin alkamaan 130 miljoonasta eurosta ylöspäin. Työryhmän enemmistö katsoi, että uudistuksella voitaisiin kerätä veroja 130 miljoonaa euroa vuodessa enemmän kuin nykyjärjestelmällä. Arviota voi pitää maltillisena mutta oikeasuuntaisena. Tulemme uusimaan asiaa koskevan lakialoitteemme syksyn talousarviokäsittelyn yhteydessä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta korottaa valtion vuoden 2010 talousarvion momentin 11.04.01 arvioitua tuottoa 130 000 000 eurolla vastaamaan arvonlisäveron tuoton liästä.

Helsingissä 25 päivänä syyskuuta 2009

Tarja Filatov /sd
Jutta Urpilainen /sd
Anneli Kiljunen /sd
Jukka Gustafsson /sd
Heli Paasio /sd
Ilkka Kantola /sd
Satu Taiveaho /sd
Antti Vuolanne /sd
Kimmo Kiljunen /sd
Maria Guzenina-Richardson /sd
Kari Rajamäki /sd
Matti Saarinen /sd
Jacob Söderman /sd
Reijo Laitinen /sd
Tero Rönkä /sd
Saara Karhu /sd
Miapetra Kumpula-Natri /sd
Reijo Kallio /sd

Tuula Peltola /sd
Pauliina Viitamies /sd
Merja Kuusisto /sd
Marko Asell /sd
Raimo Piirainen /sd
Sirpa Paatero /sd
Tuula Väättä /sd
Marjaana Koskinen /sd
Katja Taimela /sd
Esa Lahtela /sd
Lauri Kähkönen /sd
Pia Viitanen /sd
Matti Ahde /sd
Antti Kalliomäki /sd
Johannes Koskinen /sd
Rakel Hiltunen /sd
Päivi Lipponen /sd
Susanna Huovinen /sd